

Bil. 59
A. 18.

Aarhus Amtstidende

Morgenblad og Adresse-Avis for Jylland.

Nr. 215.

Onsdag den 12. September 1928.

62. Aarg.

Aarhus-Universitetets højtidelige Indvielse.

Aabningshøjtideligheden i Selenitetssalen i Teknisk Skole.

I Forgjængen vil man skønlige Omidtende af en Række kendte Profiler, bl. a. længet til venstre Borgmester Jakob Jensen, Biskop Schiøler, Politimester Kierboe, og længet til højre Rektor, Dr. phil. Larsen. Nederst paa Billedet ses tre af de københavnske Professorer.

Aarhus By hilete i Gaar sit Universitet eller — for at være den Universi-

Gades Økøst, holdt Overlæge Albeck den egentlige

Indvielsestale.

Overlæge Albeck omtalte først det Arbejde, der i 6 Aar udførtes af den af Ministeriet Zahle, nedlagte Kommission til at

tække for, at de har villet påtage sig det banebrydende Arbejde, og at de deler vor Tro paa, at det, som nu er grundlagt, ikke lider sig rokke, men vil staa gennem Tiderne. Deres Læsegering vil faa den største Betydning og skal grundlægge den Anseelse, som er nødvendig for den nye Institution, der i de kommende Tider skal føre en videnskabelig Kappestrid med det højt ansete gamle Universitet.

Og i Studenter, som er kommet til os, og som her byder vi velkommen. I vil i Aarhus finde mange Betingelser for at føre et frit og sundt Ungdomsliv. I er Pionerer, og i maa ved Flid og god Opførsel vise jer den Tillid værdig, som Aarhus Bys Borgere modtager jer med.

At de 64 indtagne Studenter er 36 fra Aarhus By og de 28 fra hele det øvrige Land, og efterhaanden som Studenternes Tal vil vokse, vil en Vekselvirkning mellem de to Universiteter blive til Gavn for Studenternes Udvikling. Som Kommissionen har foreslået, vil vi præge det nye Universitet som et Kollegieuniversitet.

I vor Haand ligger nu den Op-gave at vise, at Aarhus er det

Linden, der i Gaar blev plantet i Studentergårdens Havne. Paa Billedet ses bl. a. Studentergardens Formand, Overretssagfører Andreas Christensen, og Mursmester Bæk.

Gimde og Tak modtaget Indbydel-sen til denne Fest i Dag. Jeg ud-taler Haabet om, at det Samar-bejde mellem Universitetsunder-viisningen og Københavns Univer-sitet, der her er begyndt i Dag, maa udvikle sig videre til Gavn for dansk Ungdom og til Held for Landet. Jeg vender mig nu til de unge, der skal studere her. I København har i mange Konkur-renter, og det vil være tilstræk-

filosofiske Problemer og Brydnin-ger i Nutiden traaede Professoren's Selvstændighed klart frem, idet han anbragte Spørgsmaal-tegn saavel ved Determinismens Dogmer som ved Eksperimenta-psykologiens og Psykofysikens videnskabelige og filosofiske Nyt-teværdi. Med Hensyn til For-holdet mellem det psykiske og fysiske stillede Professoren sig paa James', Janet's og Bergsons

sitet i Aarhus. Fra alle offentlige Bygninger vadede Flagene, og mange private havde fulgt dette Eksempel til Ære for den Institution, der i Gaar saa Dagens Lys.

Det har taget lang Tid at naa dette første Resultat, og den kommende Tid vil forhaabentlig se en Udvikling, der skridter frem paa raske skridt.

Aabningshøjtideligheden.

Bestyrelsen for Universitetsundervisningen i Jylland havde ønsket at markere Dagen med en Aabningshøjtidelighed i Teknisk Skoles Føstsal, og her samlede Kl. 11 saa mange Mennesker, som Salen overhovedet kunde rumme. Der var Undervisningsminister Byskov, Departementschef Graae, Rektor magnificus Martin Knudsen, Professorerne Munch-Petersen, Arup, Billmann og Kühr, Stiftamtmand, Kammerherre Hvidt, Biskop Schiøler, kgl. Borgmester Holch, Formanden for Filtenborgs Legats Bestyrelse, Fabrikant Filtenborg, Rektorerne Christiansen og Dr. phil. Larsen, Forstander Hønningsen, Universitetsamvirkets Medlemmer, Bryarad, Lærerne fra Byens to høiere Skoler, Byens Overlærere samt en Række andre, der har interesseret sig for Universitetsundervisningen i Jylland. Saaledes saas bl. a. H. P. Hansen-Nørremølle. Endvidere de unge, der nu skal begynde deres Studier i Aarhus.

Da alle var kommet paa Plads, traadte Overlærge Albeck op paa Katederet og bød Forsamlingen velkommen. Desværre havde Pladsforholdene ikke tilladt at indbyde alle de mange, hvem Universitetsbestyrelsen skyldte Tak. En særlig Tak rettede Overlærge til Undervisningsminister Byskov og Departementschef Graae samt til Repræsentanterne for Københavns Universitet.

Efter at Musikonservatoriet havde afviklet under Ledelse af Johan Nilsson havde spillet N. W.

universitetets værdifulde hjælp af det lykkedes Aarhus Bystyre og Borgere i enigt Samarbejde at oprette en Universitetsundervisning, der træder i Kraft i Dag. Det er ikke uden Forbillede, at et Universitet opbygges paa Grundlag af enig Borgervillie. De store Krige og den dermed følgende haard materielle og aandelige nød faar Folkene til at søge mod Aandslivets Kildevand, og aldrig har der været grundlag saa mange Universiteter Verden over som nu i Aarene efter den store Krig. Og det er alle Vegne Folket selv, der har rejst Universiteterna.

Her i Aarhus er Borgernes Villie til at gøre Byen til Universitetsby vokset frem gennem mange Aar, den er født af Samvet af kulturelle Institutioner. Ikke blot paa Lægevidenskabens, men paa mangfoldige andre kulturelle Omraader følger Jyllands Befolkning Samvet af et Kulturcentrum i Jylland. Skønt man overak i Jylland har følt de samme Savn, saa er det dog i Aarhus, Sagen først blev taget op til alvorlig Behandling i Skrift og Tale, og her er der ogsaa i en lang Aarrække Gange et maaltidst Arbejde for at skabe Grundlaget for et Universitet.

Vi, der fører Universitetssagen frem, har faaet den i Arv fra Mænd, der alle er døde, og her skal da først og fremmest nævnes de 3 runke Hovdingesikkelser, Frederik Nielsen, Tage-Hansen og Harald Jensen. Frederik Nielsen bærer Sagen frem for Universitetslærerne, Tage-Hansen, den højt kultiverede Læge, nærrede levende Interesse for denne Sag, og Harald Jensen skyldes det frem for nogen, at Interessen for Universitetssagen har rundet saa stor Udbredelse i vor Bys store Arbejderbefolkning.

For os, der nu arbejder med Sagen, er det en Styrke at vide, at hele vor By følger vort Arbejde med levende Interesse, en Interesse, der har givet sig Udslag i den størstedele Udførelse af vort Hospitalsvæsen, Opførelsen af Observatoriet, Ole Rømer og af det naturhistoriske Museum.

at der bør oprettes et nyt dansk Universitet, og at det burde ligge i Jylland. Desværre lykkedes det ikke at opnaa Enighed om Stedet, men da 13 af Kommissionens 19 Medlemmer stemte for Aarhus, og heriblandt alle Universitetets Repræsentanter og Senderjydernes Fører, H. P. Hansen, var det en Pligt for os at arbejde for Opførelsen af et Universitet i Aarhus, og det var ikke vanskeligt at faa Støtte til dette Arbejde fra den By, der i over 40 Aar omfattede denne Sag med en stadig varmere Interesse. Universitetsamvirket tog nu Sagen i sin Haand, og Aarhus stod enig og offentlig. Bryaradet stillede sig ved Samvirkets Side og bevilgede betydelige Pengemidler. Undervisningsminister Byskov paalag sig at skaffe det retselige Grundlag for en Undervisning af unge Studenter, og Universitetet viste den nye Institution den Velvilje til planlægge Undervisningen og stillede sin Sagkundskab til Raadighed ved Valget af Lærerne.

Universitetsundervisningen staar nu rede til at begynde det betydningsfulde Arbejde, som skal danne Grundlaget for det jydsk Universitet.

Vi byder nu Universitetsundervisningens Lærere, velkommen,

Professorerne Arup, Billmann og Kühr
foran Studentergaarden. De synes alle at udtrykke Glæde over den smukke Studenterbolig.

Den selvsjældige Villie vil kunne løfte denne Sag. Til som Lufvig Holstein har skrevet: Indad skal det tabte vindes, og vort Maal er ikke blot et jydsk Kulturcentrum, et Universitet for Jyder, men et dansk Universitet i Jylland for hele Danmarks Ungdom. Vi vil arbejde for det Maal: at højne vor Lands Aandsliv. Under Jyders Banner bygger Danmarks Fremtids Værk.

Overlærge Albecks Tale hilstes med stærkt Bifald. Man sang derefter Hans Hartvig Seedorffs smukke Sang til det jydsk Universitet, hvorefter vi giver første Vers:

Aarhus til Jylland:
Tæt og smat til fjæret bundel,
Jylland, det var du.
Af din Rod er Kræfter rundet,
som har Væket enduel.
Aand, som lyste, Sangens Stemsom-
fæst i Dag, er helt i hjemme....
Stig da Digte, nye Tanker
fra det jydsk Banket!

Alma maters Hilsen og Lykskning.

Rektor magnificus, Professor Martin Knudsen fik nu Ordet for paa Københavns Universitets Vegne at bringe Aarhus en hjertelig Hilsen og Lykskning. Københavns Universitet har med

et glædeligt og velkomment Blik på Filsofien, og ikke nok, i maagende paa jær Fagstudium straks, saaledes at i kan staa godt rustet, naar i kommer over til Alma mater.

Med disse Ord bringer Københavns Universitet Institutionen her sin varmeste Lykskning med Haabet om, at den maa trives godt.

Videnskabsens Betydning.

Næstformanden for Universitetsamvirket, Folketingsmand Smeum, fik derpaa Ordet for at bringe Universitetsamvirkets Tak for det Resultat, der nu foreligger. Universitetsamvirket har været med i Arbejdet og har kun haft den ene Oppgave at skabe et Universitet i Jylland.

Det har indenfor Universitetsamvirket været muligt at samle alle Samfundsklasser, og det er derfor med Støthed og Glæde, vi i Dag ser Resultatet af den Interesse, der hos det jævne Folk har været for Videnskaben. Og det er glædeligt at erfare, at de Videnskabsmænd, der skal virke her, har Blikket aabent for den Betydning, Videnskaben skal have for hele Folket.

Det er kun en Begyndelse, vi gæ i Dag mod det endelige Maal, men det er en god Begyndelse, og jeg vil paa Universitetsamvirkets Vegne love, at vi vil staa Vagt om det, der her er naaet.

En Programtale.

Professor, Dr. phil. Kort Kortsen tog nu Ordet for at holde den første Forelæsnung i Filsofi ved det jydsk Universitet, og det blev en Programtale, der vidnede om stor Selvsædighed, Lærdom og Tanksklarhed. Ved denne Tale blev den idealistiske Filsofis Banner hejst over det jydsk Universitet. I et kort historisk Rids skildrede Professor Kortsen Filsofien som Menneskenes Strøben efter at fatte Tankens Magt og Livets Væsen. Hans personlige Stilling viste sig klart i hans Fremhævelse af den idealistiske Indsats i Filsofiens Udvikling. Ogsaa i Behandlingen af de

disse Tankere den intuitive Erkendelse Redt ved Siden af den abstrakte Tænkning. Idet han betegnede disse Forskeres Indsats som den største i moderne Psykologi.

Med stor Styrke fremhævede Professorens Betydningen af, at der ved Siden af den rent erkendelseskritiske Filsofi findes en praktisk Livfilsofi, karakteriseret ved Navne som Carlyle, Kirkegaard og Tolstoy. Mens Fagfilsofiens opfattes af Snurrepibler og tit bliver stikkende i Resultater, som er naaet ad rent tankemæssig Vej, tager Livfilsofien Tilværelsens Problemer og Vurderinger op til Drøftelse. Her mødes Filsofi og Religion. Protestantismens store Filsof, Immanuel Kant, gjorde her sin Gerning ved at nedbryde alle teoretiske og abstrakte Beviser for de store Livsvarier: Gud, Friheden og Udvikligheden, og ved uden for det rationelle at rydde en Plads for de store Idéer.

Aksidlige Tænkere i vor Tid gløsterver, som om Kant aldrig havde levet. Derved kommer det til Sammenfald mellem Religion og Filsofi. En berømt Reaktion rejser sig derfor mod den anakkende Rationalisme fra Filsofiens Side. Tilværelsens Problem kan ikke løses udelukkende ad tankemæssig Vej. Personligheden Væsen kræver sin Ret og Indflydelse. I Stedet for den overordnede Tro til, at Livet kan fattes ad Tankens Vej alene, kommer en Tilføi til den medfødtte sunde Sans og det særprægede Naturalisme. Herat betinges ogsaa Kravet om et Universitet med jydsk Særpræg. Danmarks uden Sammenligning største Filsof, Søren Kirkegaard, var Jyde, og ved Aabningen af det jydsk Universitet vil jeg udtale Haabet om, at hans Aand maa hvile over vort Forehavende.

Folkeskolen og Universitetet.

Borgmester Jakob Jensen var Festens sidste Taler.

Tiden har vist, at man kan